

Staeltje Natuur no.83

januari 2018

Inhoudsopgave

De vereniging

- 3 [Van het bestuur](#)
- 6 [Jaarverslag 2016 – 2017](#)
Vereniging Vrienden van het Staelduinse Bos
- 19 [Verslag: ledenvergadering op 1 juli 2017](#)
- 26 [Gezocht: nieuwe vrijwilligers](#) voor
onze vereniging

In en om d' Oude Koestal

- 12 [Bezoekersaantallen](#)
- 26 [Tentoonstellingscommissie: "Sporen"](#)
- 28 [Agenda 2018](#)

In het Staelduinse bos

- 18 [Een tapperijtje in het Staelduin](#)
- 22 [Persbericht: "Warm welkom in het
Staelduinse Bos"](#)
- 27 [Midwinterhoornblazers zoeken versterking](#)

Info

- 2 [Colofon; verdere informatie](#)
- 29 [Informatie over de vereniging](#)

Voor de kids

- 14 [Kinderpagina](#)
- 16 [Piekerpagina](#)

Natuur algemeen

- 8 [Lieveheersbeestjes](#)
- 9 [Insecten en hun hoofdkenmerken](#)
- 17 [Is de natuur gevaarlijk?](#)
- 21 [Oorwurm](#)
- 21 [Bladluis](#)
- 23 [Mieren](#)
- 23 [De mug, een kriebelbeestje](#)
- 24 [Vliegen](#)
- 25 [Spinnen](#)
- 25 [De libel](#)

Natuur in de regio

- 4 [De Bonnenpolder nu en in de toekomst](#)
- 10 [Groene tuinen](#)

Colofon

Aan dit nummer werkten mee:

Peter Adriaanse
Jan Dahmeijer
Tiny Dankier
Diek van Drongelen
Kees Hendriks
Rita Hoogland
Els en Gerrit Keizer
Bep Mast
Ada van der Wel
Toeleveringsbedrijf Vlaardingen

Redactie-adres

Gerrit en Els Keizer-Boogh
Riemtale 2 3155 ND Maasland
tel.: 010-5925298
e-mail: staelduinsebos@hotmail.com

Het volgende nummer verschijnt in juni 2018. Sluitingsdatum voor kopij is 15 april 2018.

Maakt u wat moois of iets leuks mee in de natuur in onze regio, deel het dan eens met ons. Wij nemen het graag op in dit blad.

Verdere informatie

www.hetstaelduinsebos.nl
www.facebook.com/hetstaelduinsebos

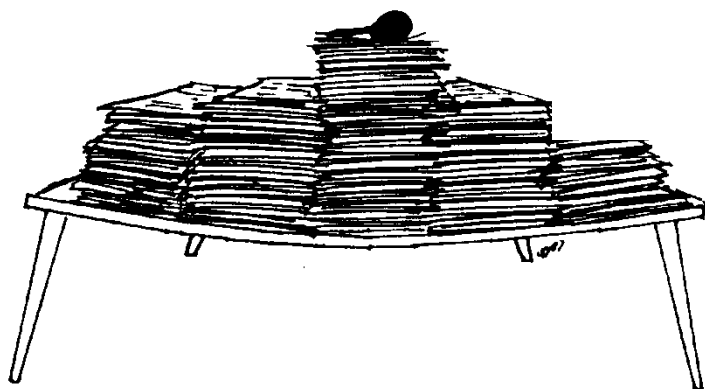
Wilt u het Staeltje Natuur digitaal ontvangen? U ziet dan ook de foto's in kleur!
Laat het ons weten op e-mailadres: staelduinsebos@hotmail.com

Bij het onderwerp zet u: Staeltje digitaal. In het bericht lezen we graag uw naam, adres, telefoonnummer en als het even kan uw lidmaatschapsnummer.
Een voorwaarde is wel, dat uw e-mailadres niet verandert, of dat u een adreswijziging stuurt als dat wel zo is. We sturen u dan ook de Nieuwsbrief toe.

Voorbeelden ziet u op: www.hetstaelduinsebos.nl/vorigeStaeltjes.html

Als u alleen de Nieuwsbrief digitaal wilt ontvangen, laat dat ons dan ook via bovenstaand e-mail adres weten. Vermeld dan duidelijk "Nieuwsbrief" in de onderwerp-regel.

Van

het

bestuur

De gemeente Westland heeft de WNME (Westlandse Natuur en Milieu Educatie). Deze biedt allerlei activiteiten aan op het gebied van natuur, voeding, dieren en water voor alle basisscholen, BSO's, kinderdagverblijven in het Westland en Hoek van Holland.

Deze scholen enz. worden lid van de WNME en kunnen dan verder kosteloos 2 activiteiten per jaar uit het aanbod kiezen. Het merendeel van de scholen is lid. Het aanbod is zeer divers, geboden vanuit het bedrijfsleven, verenigingen, boerderijen, gemeente.

De Vereniging Vrienden van het Staelduinse bos is ook een van de aanbieders. Wij verzorgen voor de groepen 3 en 4 een voorjaars- en een herfstexcursie. Voor de groepen 7 en 8 een GPS-tocht. Wij hebben dus een programma voor scholen.

Ik wil een en ander vertellen hoe dit bij ons gaat. Wij hebben op het daarvoor bestemde www.wntweb.nl aangegeven gedurende welke tijden de excursies plaats kunnen vinden. De school kiest voor een activiteit bij ons via het WNT-web en doet een aanvraag. Via de mail krijg ik deze aanvraag binnen en kijk met welke groep en met hoeveel kinderen de school wil komen. Als dit binnen ons bereik ligt, bevestig ik de aanvraag en de school krijgt bericht dat het door gaat. De school krijgt van mij daarboven nog een mail met bijzonderheden over de duur, het meelopen van de begeleiding.

De meeste aanvragen komen voor het begin van het nieuwe schooljaar voor de herfst en

voor 1 januari voor het voorjaar. Als een aanvraag definitief is gaat deze naar Henk, hij maakt een lijst met de data waarop de scholen komen en stuurt deze naar de rondleiders met de vraag om aan te geven wanneer men beschikbaar is om te komen. Uit de antwoorden maakt Henk een schema.

Op de dag dat de school komt zijn er altijd 2 rondleiders van ons. De school wordt welkom geheten in de Koestal en er wordt kort iets verteld over het bos en zijn ontstaan. De groep wordt dan gedeeld en elke groep gaat met een rondleider het bos in. Deze vertelt wat er te zien is onderweg, dat is elke keer weer anders. De rondleiders hebben een tas bij zich met o.a. zoekkaarten om eventueel te kijken welke plant, boom ze zien. Ook krijgen de kinderen wel kleine opdrachtjes. Na ruim een uur is men weer bij de Koestal. Er zijn scholen die daarna meegebracht eten en drinken nuttigen en andere scholen gaan meteen weer terug. Ook wordt er nog wel even in de Koestal rond gekeken.

Na iedere excursieperiode komen we bij elkaar om te evalueren: iedereen kan dan aangeven waar eventueel problemen geweest zijn, leuke dingen die gebeurd zijn, of er iets aan de route veranderd moet worden, zijn er suggesties om iets te veranderen. Dit is altijd een heel nuttig overleg met elkaar.

De GPS is een spannende speurtocht. Na een korte introductie hoe het apparaat werkt, gaan de kinderen in groepjes van 3 met behulp van een GPS apparaat op zoek naar boomhelden en de superboom. Tijdens de

speurtocht worden vragen beantwoord over de functies van bomen en hoe belangrijk bomen voor ons zijn. Deze tocht doen de kinderen zelf zonder begeleiding, super spannend voor hen. De GPS tocht kan in principe het hele jaar door gemaakt worden. De meeste kinderen zijn na afloop van de activiteiten altijd enthousiast, je ziet ze soms in het weekend met hun ouders terug komen om te laten zien waar ze geweest zijn. Er zijn scholen die ieder jaar weer terug komen, een teken dat wij het goed doen. Alle lof voor de rondleiders!!

Het team bestaat uit Ada Bienfait, Anneke Storm, Bella Mulder, Cees de Winter, Diek van Drongelen, Henk Trompetter, Janny Nederlof, Marion van Thiel, Tineke van den Berg en Wil de Graaf.

Als er onder de lezers mensen zijn die dit aanspreekt om ook te doen, we kunnen nog wel versterking gebruiken voor ons team. Het belangrijkste is: het leuk vinden om met kinderen om te gaan.

Diek van Drongelen-Sevenhuijsen

[←inhoud](#)

De Bonnenpolder nu en in de toekomst

Voor de Bonnenpolder zijn er plannen om het te gaan herinrichten. De gebiedscommissie Rotterdam heeft iedereen gevraagd om met initiatieven te komen. Natuurbegraven Nederland heeft zich gemeld en wil, samen met natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap, met een integraal plan komen voor zowel een natuurbegraafplaats als een verbeterplan van de natuur in het gebied.

Als ik over de enige weg door de Bonnenpolder loop, dan kan ik net als in het Staelduinse Bos genieten van de rust en ook de weidsheid. Maar is de polder echt zo mooi en toegankelijk voor mij als looper, fietser of recreant? Als ik richting Nieuwe Waterweg kijk, dan zie ik vooral bedrijfsgebouwen en kassen met daarachter de Maasvlakte. Zou je deze lelijkheid niet goed kunnen camoufleren door een klein dijkje met bomen erop? Door de Bonnenpolder loopt een watertje, de Rel geheten. Het doet denken aan de beekjes in het oosten van het land. Toch is de Rel een beetje onzichtbaar, het heeft geen echte

uitstraling. Hier valt veel aan te verbeteren. In landelijk gebied passeer ik vaak mooie grote boerderijen of kleine pittoreske boerenwoningen. Van de woningen hier, word ik niet echt warm. Ik passeer een dijkje dat dwars door de polder richting Staelduinse Bos loopt. Ik kan er niet overheen. Een brug over de Rel en een voetpad dat dwars door het gebied loopt zou het hele gebied toegankelijker en voor de wandelaar aantrekkelijk maken. Eigenlijk vind ik de uitstraling die de polder nu heeft een beetje saai. Als deze polder mijn huis was, zou ik plannen maken voor een opknapbeurt. Volgens mij is de Bonnenpolder daar ook aan toe. Vandaar ook die vraag van de gebiedscommissie. Bovendien kan er een prachtig en aantrekkelijk gebied ontstaan dat zich uitstrekt vanaf Maassluis via Hoek van Holland tot aan Scheveningen toe. Mooier kan toch niet?

Natuurmonumenten, het Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland komen gezamenlijk met een plan.

Maar er is ook weerstand. Er wordt geprotesteerd tegen de plannen. Geen botten in de polder, lees ik. De bezwaren richten zich op de natuurbegraafplaats. Al in juni 2017 ontving ik een rapport van de protestgroep en ik ben dan best een beetje onder de indruk. Zij geven 10 redenen om niet in te stemmen met de natuurbegraafplaats.

Toch ben ik niet om. Hun protesten gaan alleen over het natuurbegraven. Over het verbeteren van de natuurwaarden en het vergroten van de toegankelijkheid hoor ik ze niet. Blijkbaar is dat wel oké. Ik geef mij op voor een drietal werkateliers, die er worden georganiseerd door Natuurbegraven Nederland, samen met Natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap.

Daar blijkt dat niet 80 ha voor de begraafplaats bestemd is, maar 30 en geen 34.000 graven maar maximaal 10.000. Bovendien hoeft geen 30 ha opgehoogd te worden, maar slechts een deel ervan. De rest van de 30 ha wordt gebruikt voor groen, paden, aula en parkeerplaats. Met elkaar maken we plannen en deskundigen werken dit uit. Bewoners letten vooral op behoud van de waardevolle elementen in het landschap en op recreatieve mogelijkheden voor wandelaar, fietser en paard. Deskundigen van natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap, maar ook het waterschap kijken wat mag, kan en wat voor het verbeteren van de natuur het beste is. De architect maakt aan de hand hiervan plannen. Als ik de definitieve schetsen zie, ben ik onder de indruk hoe het gebied zijn polderaanzen kan houden, er mogelijkheden blijven om (biologisch) te boeren, de wandelaar en fietser veel aandacht krijgen en ook aan alle wettelijke eisen voor de natuurbegraafplaats kan worden voldaan.

De begraafplaats wordt deels tegen het huidige bos gepland. Hierdoor kan een oud duinlandschap min of meer in oude glorie worden hersteld en de nodige verhoging zal het verdrogen van het bos tegengaan. Zo heeft de beoogde begraafplaats zelfs nog een nuttige functie en verhoogt het de natuurwaarden van het bos. De deskundigheid van alle organisaties die hierbij betrokken zijn geven mij veel vertrouwen.

Natuurlijk zijn er onder onze leden ook tegenstanders. Dat mag. Sommigen steken hun protesten niet onder stoelen of banken. Ook dat mag. Wat ik wel hoop, is dat u eens duidelijk naar de concrete plannen die er nu liggen, wilt kijken. U vindt ze op www.natuurindebonnen.nl. Daar vindt u veel informatie (kijk ook naar de verslagen van de werkateliers); diverse kaarten, en bij "veelgestelde vragen" kunt u het weerwoord vinden op de bezwaren van de protestgroep van de natuurorganisaties/natuurbegraven Nederland.

Helaas heeft de protestgroep geen realistisch tegenplan ingediend. Als bestuur van de "Vrienden van het Staelduinse Bos" zijn we bang dat als er nu niets gebeurt, deze polder nog eens verkocht zal worden aan andere partijen en daarmee het hele gebied voor de natuur verloren zal gaan.

Ik hoop dat dit stuk u aan het denken zet, dat u de informatie van beide kanten tot zich neemt en uw uiteindelijke standpunt niet is gebaseerd op eenzijdige informatie. Ik hoop verder op een verstandig besluit waarbij de natuurliefhebber ook over dertig jaar nog graag in de Bonnenpolder komt.

Kees Hendriks

[←inhoud](#)

Jaarverslag 2016 – 2017 Vereniging Vrienden van het Staelduinse Bos

Er is in het seizoen 2016-2017 weer veel werk verzet door de bouwcommissie, de tentoonstellingscommissie, de tuincommissie, de groep vrijwilligers die de activiteiten begeleidt, de baliemedewerkers en het bestuur.

De algehele tendens is om minder vaak, maar efficiënter te vergaderen. Dat is een goede zaak. Zo blijft er meer tijd over voor het echte werk. Het bestuur vergadert al jaren 4x per jaar, maar het overleg met het Zuid-Hollands Landschap is teruggebracht van 4 naar 2 keer per jaar. De algemene vrijwilligers vergaderingen waren 1x per 6 weken en nu 1x per twee maanden.

Als natuurvereniging werken we in het groen en met het groen, maar de laatste jaren werken we ook steeds groener. Zo is er door de bouwcommissie in samenwerking met de tentoonstellingscommissie het laatste jaar hard en veel gewerkt aan de verlichting. Veel spotjes zijn vervangen door ledstrips. Daarmee is de verlichting van veel objecten beter geworden, maar ook energiezuiniger. Wat precies de resultaten op dit laatste gebied zijn, hopen we de komende jaren te zien aan het gebruik van energie.

De tentoonstellingscommissie heeft het afgelopen jaar 4 tentoonstellingen verzorgd. Dat waren: zeldzame huisdieren, fotoclub 's-Gravenzande, winter en wandeling door de duinen naar het strand. Ook werden we verrijkt met een opgezette buizerd en een sprookjesboom voor de kinderhoek. In de kinderhoek verder belangstelling voor o.a. egels en zeehonden.

De bouwcommissie heeft veel gewerkt aan de aanpassingen voor de verlichting, maar ook het gewone onderhoud en vervanging van panelen of reparatie van het klepjesspel vroeg de nodige tijd. Het diorama heeft een tunnel met koepel gekregen, waardoorheen kinderen nu kunnen kruipen en alles van binnen uit kunnen zien.

Het afgelopen jaar waren er weer veel activiteiten. Zo telde ik 4 excursies in het bos, bijna 50 WNME najaars- en voorjaarsexcursies en GPS tochten, 2 kaboutertochten, diverse bijeenkomsten met bijzondere groepen (op aanvraag) en een tweetal bijeenkomsten voor de vrijwilligers, nl. de nieuwjaarsbijeenkomst en het vrijwilligersuitje.

De absolute topper bij de activiteiten is nog steeds de Paasspeurtocht. Deze is al heel veel jaren min of meer op dezelfde manier georganiseerd. Soms vraagt men zich wel eens af: moeten we niet eens aan iets heel anders denken. Toch waren er ook dit jaar weer ongeveer 800 kinderen die meededen en dus ook ongeveer 1200 ouders, opa's, oma's en andere belangstellenden. Wat is dan de kracht van deze activiteit? Misschien wel de opmerking die ik regelmatig hoor: "Vroeger kwam ik hier als kind met mijn ouders en nu kom ik als ouder met mijn kinderen naar het bos". Zo geef je door wat je zelf ontvangen hebt. Dat is van grote waarde.

De tuin vergt veel onderhoud, maar we krijgen hier ook veel goede complimenten over. Regelmatig zie je mensen rondlopen, die dan zomaar een poosje op het bankje blijven zitten om te genieten van al dit moois. De Japanse duizendknoop lijkt inmiddels aardig te zijn teruggedrongen.

Elke zaterdagmiddag, zondag en ook een deel van het jaar op woensdagmiddag zijn we open en wordt de balie bemand door twee gastvrouwen/gastheren. Soms, als er weinig bezoekers zijn, is dat lastig. Maar vaak kunnen onze vrijwilligers zich ook echt gastvrouw of gastheer tonen.

In de kranten verschijnen we ook steeds regelmatig. Allereerst de stukjes over de diverse rondleidingen, maar ook stukken over de tuin en de Vrienden. Zelfs op TV was één van onze prominente medewerkers te zien. Daarnaast noemen we onze website waar veel informatie op staat, maar ook de website van ZHL waar onze rondleidingen worden genoemd.

Voor de interne communicatie hebben we onze nieuwsbrief en Staeltje Natuur. Onze vraag om een nieuw redactielid voor Staeltje Natuur heeft er lang gelegen. Het blad komt slechts 2x per jaar uit. Het bestuur streeft naar iets kortere stukjes en een iets minder dik blad. Dat is nog niet gelukt want u bent vaak zo enthousiast dat het aan kopij niet ontbreekt. Gelukkig is er nu hulp gekomen om het blad samen te stellen. Misschien juist wel daardoor kon er ook aandacht zijn voor de kwaliteit van de foto's. En dat was in het laatste nummer duidelijk te merken. Laat onverlet dat de digitale versie met kleurenfoto's nog mooier is en ook past in ons streven naar vergroening. Inmiddels ontvangen ruim 300 leden Staeltje Natuur digitaal. Het zou goed zijn als er nog een extra persoon dit team versterkt.

Het afgelopen jaar is veel tijd besteed om het archief op orde te maken en ook te digitaliseren. Dit werk is nu min of meer in de eindfase. Daarna wordt het makkelijker. Dan hoeven we het alleen nog bij te houden.

In een jaarverslag blik je meestal terug op het afgelopen jaar, maar er moet ook gekeken worden naar de toekomst. Wat is het beleid? Waar gaan we naar toe? Hoe bereiken we dat? Dat is vooral de taak van het bestuur. Het is daarom goed dat in het bestuur een

vertegenwoordiger zit van elke commissie. Zoals ik al zei: het bestuur vergadert zelf 4x per jaar en 2x met het Zuid-Hollands Landschap. Het afgelopen jaar ook een keer met Natuurbegraven Nederland.

Alhoewel we als “Vrienden van het Staelduinse Bos” geen zeggenschap hebben over de ontwikkelingen in en rond het bos, is het toch fijn dat we steeds worden geïnformeerd en geraadpleegd. Daarom wil ik in dit jaarverslag een keer uitgebreid ingaan op de zaken die hier gebeurd zijn en staan te gebeuren. Allereerst moet gezegd worden dat het afgelopen jaar een nieuw nationaal park is ontstaan: “de Hollandse Duinen”. Dit strekt zich uit vanaf het Staelduinse Bos via de duinen van Hoek van Holland en dan naar het noorden tot aan de Kennemerduinen. Het Staelduinse bos is dus het meest zuidoostelijke puntje van dit nationale park. Afgelopen najaar werd dit park 3^e in de verkiezing van mooiste nationaal park. Deze uitverkiezing schept ook verplichtingen.

Het Zuid-Hollands Landschap heeft met een aantal medewerkers van andere terreinen een soort van visitatie gehouden in het bos. Men heeft eens kritisch gekeken naar het bos en aangegeven wat beter moest. Dat was niet mis. Op ons terrein (de wandelaar/recreant) werd aangegeven dat er te weinig parkeerruimte is (praten we al jaren over), er wel bankjes staan, maar dat het daar omheen soms zo dicht is gegroeid dat je weinig moois ziet, dat verwijsborden (bv naar het bezoekerscentrum) niet overal staan waar dat zou moeten, dat er soms routepaaltjes missen en zo nog wat meer. Ook het bos zelf behoeft

onderhoud. De rand van het bos is mooi opgeknapt, maar er is een deel populierenbos. Een populier gaat ongeveer 30-40 jaar mee en wordt dan slecht en vaak ook gevaarlijk bij storm. Dit deel is aan verjonging toe. Datzelfde geldt min of meer voor het deel waar veel eiken staan. Hier verzuurt de grond door het vele blad. Ook hier zal uitdunning, verjonging of ander onderhoud verbetering moeten geven.

De komende jaren is er dus veel te doen. Het één zal gemakkelijk gaan; het ander kost meer tijd. Inmiddels ligt er al wel een plan om de ingang bij de Staelduinlaan aan te pakken. Dit moet een mooie toegang worden naar het nieuwe nationale park en tevens 40 parkeerplaatsen bieden. (Zie verderop in dit blad- red.)

Ik noemde al dat we vergaderd hebben met "Natuurbegraven Nederland". Zij hebben 128 ha. grond aangekocht in de Bonnenpolder. Een klein deel wordt een natuurbegraafplaats en verder wordt het

terrein een natuur-recreatiegebied, passend in het huidige landschap. Ik schreef er in het voorwoord van Staeltje Natuur al over. Aan veel organisaties wordt gevraagd om input te leveren. Zo worden o.a. Natuurmonumenten, het Zuid-Hollands Landschap, maar ook de omwonenden bij het werk betrokken. Binnenkort worden omwonenden geïnformeerd en kunnen zij hun wensen, maar ook hun bezwaren kenbaar maken. Wij noemden in de vergadering waarin wij werden geïnformeerd al een natuurlijk speelterrein voor kinderen, aparte ruiterspaden, extra parkeerterreinen aan de rand van het terrein en zo natuurlijk mogelijke verbindingen tussen bos en nieuwe terrein.

Tot slot:

We kunnen zeggen dat er veel gebeurt in het bos en rondom ons bezoekerscentrum. Dat doen we met elkaar en daar zijn we heel erg blij mee. Het bestuur wil u danken voor uw werk het afgelopen jaar en hoopt ook komend jaar op uw inzet te mogen rekenen.

Kees Hendriks (secretaris)

[↩inhoud](#)

Lieveheersbeestjes

Een lieveheersbeestje is een soort kever. In ons land is het zevenstippelig lieveheersbeestje het bekendst.

In ons land komen lieveheersbeestjes voor van 2 tot 10 mm grootte. Ze hebben rode, gele, witte en zwarte kleuren en ze zijn meestal gestippeld. De leeftijd van deze kevers is ongeveer 1 jaar, dus het aantal stippen zegt niets over de leeftijd. Ze hebben dekschilden, waaronder vleugels verborgen zitten. Soms gaan ze even zitten, vouwen de dekschilden open en vliegen dan weg.

Een lieveheersbeestje verdedigt zich door het afscheiden van een smerig smakende vloeistof, Vogels die er één oppakken proeven dat en laten hem dan weer vallen.

Daar komt bij dat de kleur van de dekschilden een waarschuwing zijn: eet mij niet, want ik ben niet lekker. Sommige lieveheersbeestjes zijn giftig voor jonge vogels.

De volwassen kevers en de larven leven vaak van bladluizen, maar er zijn ook lieveheersbeestjes, die van planten leven.

Wikipedia

[↩inhoud](#)

Insecten en hun hoofdkenmerken

Een geheugensteuntje voor iedereen die zijn of haar algemene kennis even wil opfrissen, hierbij een overzicht van de hoofdkenmerken en de bijbehorende soorten van de grootste groep dieren op aarde, de insecten. Het is tevens een korte inleiding voor de lopende tentoonstelling over insecten in het bezoekerscentrum d' Oude Koestal. Geen overbodige aandacht die de tentoonstelling toont. Insecten zijn belangrijk voor alle ecosystemen op aarde en zij lijken in aantal achteruit te gaan, ook in Nederland. Waarschijnlijk is de intensieve landbouw er een belangrijke oorzaak van.

Die prachtige dagpauwoogvlinder in je tuin is net als een luis een insect, een teek niet. En dat ligt niet aan het feit dat een teek niet kan vliegen. Waaraan dan wel? Voor het antwoord bekijken we een deel van de taxonomische indeling (hoofdingeling) van het dierenrijk.

Taxonomische indeling

Rijk: Dieren > Stam:
Geleedpotigen > Klasse: Insecten
Rijk: Dieren > Stam:
Geleedpotigen > Klasse:
Spinachtigen

Hoofdkenmerken van insecten

Insecten zijn ontstaan uit kreeftachtige dieren die ooit het land zijn opgegaan en hebben als behorende tot geleedpotigen een uitwendig skelet van chitine. Er zijn ongeveer een miljoen soorten bekend met soms heel verschillende kenmerken. Insecten vertonen als groep op aarde de grootste variatie in vorm, kleur, functie en biotoop. Ze variëren in grootte van ongeveer een millimeter tot ongeveer 30 centimeter. Ze zijn onder te verdelen naar een paar hoofdkenmerken.

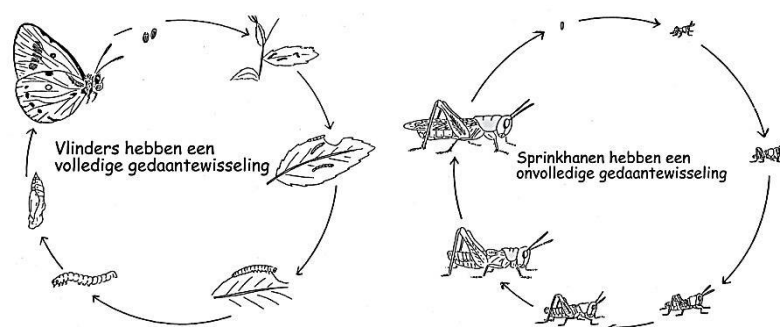
De naam 'insect' duidt op het belangrijkste kenmerk van de hele groep, namelijk het in drieën gedeelde lichaam. Het lichaam van een volwassen insect bestaat uit een kop, een borststuk en een achterlijf, die ook weer kunnen bestaan uit segmenten. Aan het

borststuk zitten zes (drie paar) poten, vandaar ook wel 'zespotigen' genoemd. Spinnen en teken hebben acht poten en behoren tot een andere klasse: de spinachtigen.

Volwassen insecten hebben meestal één of twee paar vleugels die vast zitten aan het borststuk. Ze hebben samengestelde ogen, opgebouwd uit een heleboel zeshoekjes die in elkaar passen. Daarnaast zitten er vaak boven op de kop nog een paar enkelvoudige puntoogjes (ocellen).

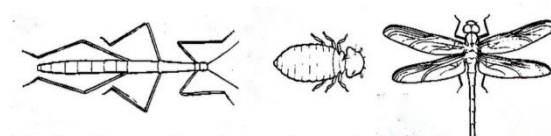
Er zijn ca. 25 insectenordes.

De wetenschappelijke naam van deze ordes eindigt bijna altijd op "ptera", dat is Grieks voor "vleugels". Het eerste deel van het woord geeft dan vaak een eigenschap van die vleugels aan. Voorbeelden zijn de Hymenoptera, dat zijn bijen (waaronder hommels) en wespen; de Coleoptera zijn kevers en Lepidoptera zijn vlinders.

Er zijn twee onderklassen insecten te onderscheiden op grond van de levenscycli.

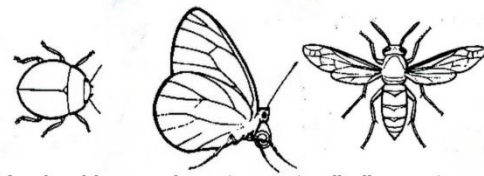
Eerste groep: een onvolledige gedaantewisseling of metamorfose tijdens het leven: Haften, libellen, steenvliegen, sprinkhanen en krekels, wandelende takken, oorwormen, kakkerlakken, termieten, luizen, wantsen en cicade-achtigen en tripsen.

Voorbeelden van insectensoorten met onvolledige metamorfose (groep I), v.l.n.r. wandelende tak, luis, libel

Tweede groep en meest ontwikkeld met een volledige gedaantewisseling of metamorfose met de 3 stadia: ei, larve, (verpopping): imago (volwassen insect): Mierenleeuwen, kameelhalsvliegen, gaasvliegen, schorpioenvliegen, dag- en nachtvlinders, schietmotten, vliegen en muggen, vlooien, bijen, wespen en mieren, kevers en waaiervleugeligen.

Voorbeelden van insecten met volledige metamorfose, v.l.n.r.: kever, vlinder, bij

Geraadpleegde bronnen: websites van: Naturetoday.nl; nederlandsesoorten.nl; bioplek.nl

Rita Hoogland

[←inhoud](#)

Groene tuinen

Veel Westlandse tuinen stonden nog niet zo lang geleden vol met bomen, struiken en (bloeiende) planten en grasvelden. Heden ten dage is te zien dat er in rap tempo tegeltuinen voor in de plaats komen. Wat landelijk een trend is, is ook op gemeentelijk niveau een feit. Het wordt echt tijd dat die trend tot stilstand komt, want de natuurlijke groene (voor)tuinen, of tuinen met een hoek voor planten, struiken, hagen en/of bomen zijn noodzakelijk. Daarvoor zijn tenminste 5 goede argumenten aan te dragen.

Waterregulatie

Door bestrating van je tuin, maak je meer gebruik van de gemeentelijke voorzieningen om hemelwater af te voeren. Door toename van snelle afvoer van regenwater, vanwege heviger en meer regenbuien nu en in de (nabije) toekomst, worden rioolheffingen verhoogd. De verhoging is groter, naarmate meer mensen kiezen voor overwegend tegeltuinen. De rioolheffing wordt berekend over alle gebruikers. Dus ook over de groene tuinbezitters, die in hun (voor)tuinen

geleidelijke afvoer van regenwater mogelijk maken. Sommige gemeenten denken er zelfs aan om een tegeltax in te voeren.

Bestuiving van bloemen door insecten

Stel je eens voor, een wereld zonder insecten. Dat betekent naast veel 'kriebelbeestjes' zoals rupsen, bijvoorbeeld ook geen bestuivende insecten zoals honingbijen. Of denk aan vlinders; muggenetende libellen, of vlijtige kevers en mieren die deel uit maken van de opruimdienst van de natuur. Is dat wat je als tuinbezitter mede wilt laten ontstaan? Helaas kan in de land- en tuinbouw, maar ook door de particuliere tuinbezitters nog volop chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt worden. Insecten spelen een belangrijke rol in de natuur. Bij achteruitgang van aantal of soorten kunnen bepaalde fleurige, kleurige bloemen verdwijnen of mogelijk door zelfbestuiving van slechtere kwaliteit worden. Ook onze voedselvoorziening komt in gevaar omdat veel voedselgewassen van bestuivende insecten afhankelijk zijn.

Van insecten afhankelijke dieren: vogels en zoogdieren

Zonder insecten verdwijnen bepaalde vogelsoorten en dieren, want aanpassen is niet mogelijk als er geen voedsel is. Zoals de schattig uitzierende koolmezen die in het voorjaar rupsen vangen om hun jongen te kunnen voeden. En mogelijk zoogdieren als egels die ook insecten eten. Twee soorten dieren die graag in onze tuinen rondstruinen.

Menselijk welzijn

Onderzoeken laten zien dat groen ontstrest. Door het planten van een of meer bomen, of ze te laten staan, ontstaat aangename koelte

in de straat en wordt hittestress voorkomen. Met genoeg natuur in de buurt blijven mensen daardoor gezonder. Misschien ook wel vriendelijker, mits zij elkaars grenzen respecteren uiteraard. Meer en gevarieerd gebruik van natuurlijke elementen zoals bomen, struiken en planten voorkomt dat we binnen niet al te lange tijd in de gemeente Westland alleen nog aankijken – waar we ook

naar toe kijken – tegen huizen die steeds groter en kaler ogen, gebouwen, wegen en lantaarnpalen. De paar strak gesnoeide boompjes die in de plaats zijn gekomen voor de vele grote bomen die omgehakt zijn in het verleden, kunnen dat echt niet voorkomen. Hooguit zien we dan nog het groene Natura-2000 gebied, de Hollandse duinen inclusief het Staelduinse bos, die het door teveel recreatief vruchtgebruik nog zwaarder te verduren krijgen.

Zuurstofleverantie

Zuurstof is een voorwaarde voor het mensdom. Elk mens heeft het nodig. Groene planten, struiken en bomen voorzien de wereld van zuurstof.

Wat kunnen we tenminste met zijn allen doen om het tij te keren of tenminste af te remmen? Allereerst kiezen voor groene oplossingen in tuinen, al dan niet onderhoudsvriendelijk. De gemeente kan natuurvriendelijke parken en stadstuinen aanleggen en laten onderhouden. In plaats van strakke geschoffelde plantsoenen bestaande uit enkele stekelstruiken met kale grond. Wel netjes, maar de natuur heeft daar niet veel aan. Verder kan de gemeente goede zorg besteden aan de straatbomen binnen de gemeentegrenzen. De particuliere tuinbezitters kunnen een of meer bomen en hagen of planten laten staan en een goede waterdoorlatende bodem aanleggen.

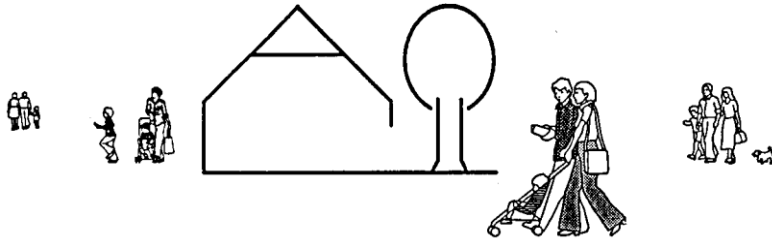
Ten tweede gebruiken we geen chemische bestrijdingsmiddelen om onkruid te bestrijden. Landelijk zijn gemeentes sinds november 2017 verplicht binnen verharde en onverharde terreinen deze niet meer te gebruiken. Zij hebben gekozen voor milieuvriendelijker onkruidbestrijding door onkruid weg te borstelen, te verbranden of met stomend heet water te behandelen. Nu nog de land- en tuinbouwsector en de particuliere tuinbezitters. Kortom alle partijen kunnen verantwoordelijkheid nemen bij de aanwezigheid van natuurlijk groen in voldoende mate binnen de gemeente. Nu en in de toekomst.

Rita Hoogland

[⇐inhoud](#)

Geraadpleegde bronnen: Trouw, 2017-07-18 (Tegeltax); websites van Naturetoday, Vlinderstichting en IVN; 'Achteruitgang insecten treft vogels keihard', Vogelbescherming Nederland, 24-10-2017.

Bezoekersaantallen

9 juni	Herman Broerenschool uit Naaldwijk, WNME-GPS-tocht, praktijkgroep C	9leerlingen en 3 leiding
11 juni	Publieksexkursie, zomerwandeling	12 personen
15 juni	Teamdag Haagse Hogeschool, vergadering	13 personen
16 juni	De Diamant uit Naaldwijk, WNME-GPS-tocht, unit 5/groep 7	30 leerlingen en 9 leiding
21 juni	Montessorischool uit Naaldwijk, WNME-GPS-tocht, groep BB3	18 leerlingen en 3 leiding
28 juni	De Kyckert uit Wateringen, WNME-GPS-tocht, groep 7	28 leerlingen en 2 leiding
1 juli	Staelduindag	42 personen
13 juli	PCOB afd .Naaldwijk-Honselersdijk, koffiedrinken, centrum en tuin bekijken	24 personen
20 juli	Badmintonclubje van Wil de Graaf	11 personen
9 september	Open Monumentendag	36 personen
12 september	De Blinkerd uit Monster, WNME-GPS-tocht, groep 8a	21 leerlingen en 4 leiding
12 september	De Blinkerd uit Monster, WNME-GPS-tocht, groep 8b	21 leerlingen en 6 leiding
17 september	Powerpoint-presentatie van Jaap Tromp, een wandeling door de duinen.	
22 september	Het Kompas uit Maasdijk, WNME-herfstexcursie, groep 3	25 leerlingen en 6 leiding
23 september	Verjaardag van Rita Hoogland en Hans van der Meijs	
27 september	St Jozefbasisschool uit Wateringen, WNME-herfstexcursie, groep 3a	23 leerlingen en 10 leiding
28 september	Hockeyvereniging Naaldwijk, veteranenteam, klootschieten	23 personen
28 september	De Blinkerd uit Monster, WNME-herfstexcursie, groep 3	29 leerlingen en 9 leiding
28 september	De Blinkerd uit Monster, WNME-herfstexcursie, groep 4	26 leerlingen en 7 leiding
1 oktober	Publieksexkursie, herfstwandeling	29 personen
3 oktober	Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNME-herfstexcursie, groep 4	24 kinderen en 9 leiding
6 oktober	Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNME-herfstexcursie, groep 4	28 kinderen en 8 leiding
11 oktober	St Jozefbasisschool uit Wateringen, WNME-herfstexcursie, groep 3b	23 leerlingen en 6 leiding
12 oktober	Daltonschool uit Honselersdijk, WNME-herfstexcursie, groep 3/4	21 kinderen en 5 leiding
13 oktober	De Kameleon uit 's Gravenzande, WNME-herfstexcursie, groep 4	29 kinderen en 5 leiding
17 oktober	Vitis Welzijn uit Naaldwijk, koffiedrinken met ouderen, praatje over geschiedenis en bos	22 personen en 7 leiding

18 oktober	Tuingroep uit Westland, koffiedrinken en excursie	7 personen
25 oktober	De Nieuwe Weg uit Poeldijk, WNME-herfstexcursie, groep 3	26 kinderen en 7 leiding
26 oktober	Jozefschool uit Hoek van Holland, WNME-herfstexcursie, groep 3	30 kinderen en 8 leiding
27 oktober	Jozefschool uit Schipluiden, kaboutertocht	46 kleuters en 15 leiding
1 november	De Vlieten uit De Lier, centrum en filmpje	50 kleuters en leiding
3 november	Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNME-herfstexcursie, groep	27 leerlingen en 10 leiding
3 november	De Kameleon uit 's-Gravenzande, WNME-herfstexcursie, groep 4	30 kinderen en 7 leiding
10 november	Prins Mauritschool uit De Lier, WNME-herfstexcursie, groep 4	17 kinderen en 6 leiding
10 november	Bernadetteschool uit Naaldwijk, WNME-herfstexcursie, groep 3	24 leerlingen en 8 leiding
17 november	Prins Mauritschool uit De Lier, WNME-GPS-tocht, groep 7	17 leerlingen en 1 leiding
22 november	Groep vrijwilligers van het Prinsenbos	15 personen
25 november	Vrijwilligers van A(grarische) N(atuurvereniging) Vockestaert, koffiedrinken, praatje over het bos, korte rondleiding	25 personen
17 december	Midwinterwandeling	75 personen
Totaal:		1086 personen

Bezoekersaantallen individueel

	woe/week	weekend	Pasen & vakantie (schattingen)	totaal individueel	excursies & groepen	TOTAAL
2016	800	6325	800	7125	2098	9223
2017	546	5371	1930	7803	1905	9708

januari t/m april	53	1575	1500	1628	359	3487
mei	55	244		299	223	522
juni	35	248		238	316	554
juli	46	419		465	77	542
augustus	62	374		436	-	436
september	60	644		704	246	950
oktober	235	999	330 (vakantie)	1564	362	1926
november	-	558		558	247	805
december	-	310	100 (26-12)	411	75	486

De aantallen bezoekers zijn ongeveer gelijk aan die van voorgaande jaren. Er bezoeken al vele jaren rond de 10.000 bezoekers per jaar ons centrum. Ze kijken bij ons wat rond en hierdoor maken we de beleving van het bos compleet.

[⇐inhoud](#)

Kinderpagina Staeltje

VERKENNINGSTOCHT IN DE NATUUR

WAT NEEM IK MEE ?

Zakjes en potjes voor je natuurvondsten.

Kaart en kompas om niet te verdwalen.

Verrekijker en loep om meer te kunnen zien.

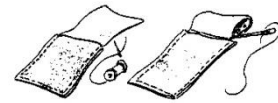
Een dieren- en plantengids om meer te weten te komen over wat je ziet.

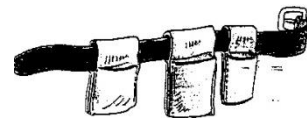
HOE MAAK IK EEN VERKENNERSRIEM ?

Je kunt alle spullen meenemen in een lichte rugzak, maar een verkenners riem is nog handiger !

Maak eerst verschillende Zakjes van een oude lap en maak ze vast aan een bestaande riem.

Schuif dan de zakjes aan een riem.

WAAR KAN IK DIEREN OBSERVEREN ?

Bijna overal: in het bos, in de velden, in de tuin, of bij het water...

Hoe rustiger de omgeving, hoe meer dieren je ziet.

Dus geen lawaai en geen opvallende kleren!

Let ook op de wind, want door de wind wordt je geur meedragen. Zorg dat de wind uit de richting van het dier komt.

HOE BOUW IK EEN SCHUILHUT ?

Met een touw en spullen die je in de natuur vindt, kun je een mooie schuilhut bouwen: een boom om het touw aan vast te knopen, afgevalen dode taken, varens of gras.....

Maar,....maak niets kapot en doe het op een plek waar het mag.

Vraag dit altijd eerst aan de eigenaar van het stukje land of bos.

Wacht wel een paar dagen met je waarnemingen, tot de dieren gewend zijn aan je schuilhut.

WAT VERTELLEN VOGELPOTEN ME ?

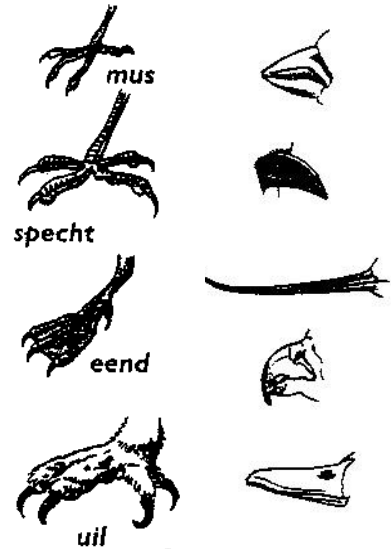
De meeste vogels hebben vier tenen, maar die zien er niet altijd hetzelfde uit.

Zangvogels: poten om een tak vast te grijpen (mus)

Klimvogels: poten op te klimmen (specht)

Zwemvogels: met zwemvliezen

Roofvogels: met scherpe klauwen om prooien te grijpen

WAT VERTELLEN SNAVELS ME ?

Aan de vorm van de snavel kun je zien wat de vogel eet.

Bekijk de snavels maar eens. Van boven naar beneden:

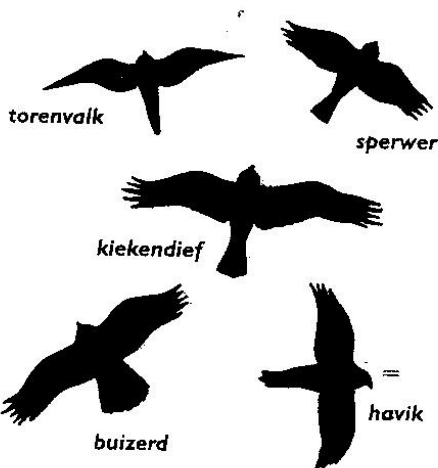
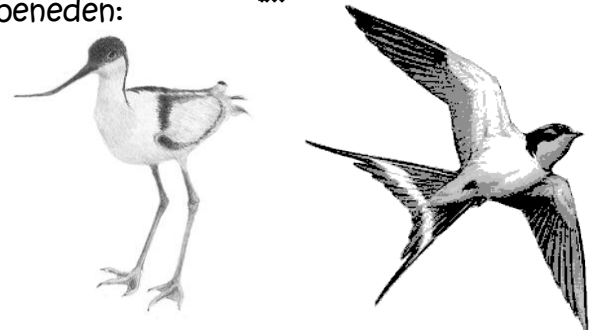
De **mus** eet zaad

De **zwaluw** vangt insecten

De **kluit** zoekt diertjes in het slijk

De **valk** eet prooidieren

De **eend** eet waterdierpjes en waterplantjes

HOE HERKEN IK ROOFVOGELS IN DE VLUCHT ?

Let op de vorm van de vleugels en de afmetingen van de staart.

Een vogelboekje kan daarbij helpen.

De torenvalk is bijvoorbeeld veel kleiner dan een buizerd en kiekendief

HOE HERKEN IK SPOREN ?

Voetafdrukken van dieren worden "prenten" genoemd.

Een diepe afdruk vertelt dat er een zwaar dier liep.

Als de voorkant dieper is dan de achterkant, dan is het waarschijnlijk een roofdier, zoals de vos.

Hij rent namelijk op zijn tenen.

Knaagsporen vind je op boomschors en bij herfstvruchten

Braakballen zijn resten van prooidieren die niet verteerd zijn. Als je ze uitpluist, kun je zien wat de roofvogel gegeten heeft. Succes bij je verkenningstocht.

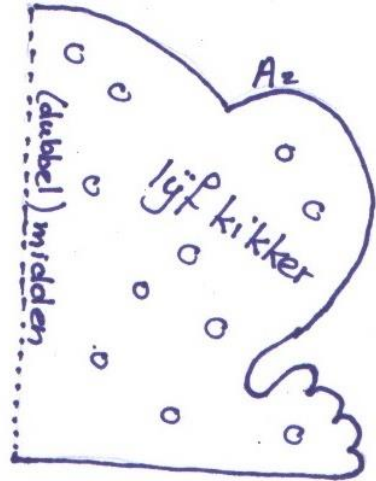
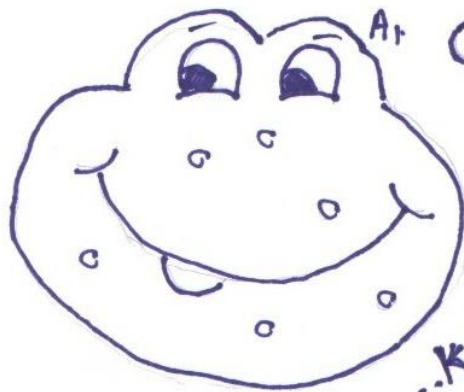
[←inhoud](#)

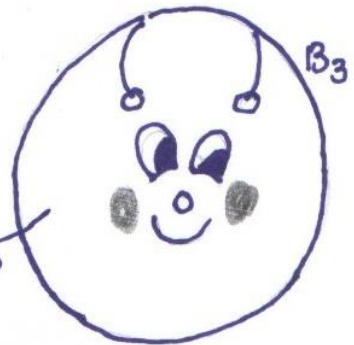
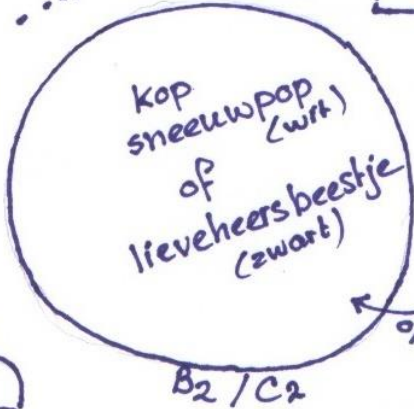
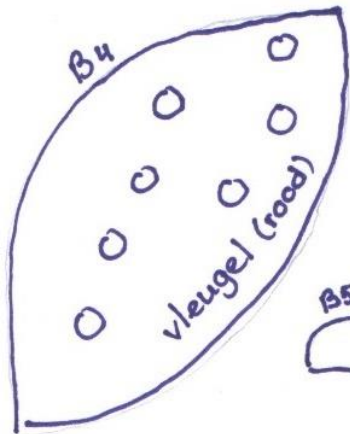
Piekerpagina Staeltje

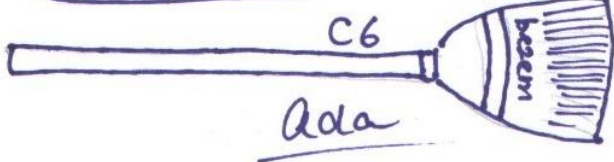
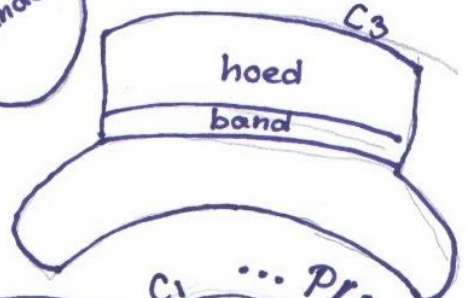
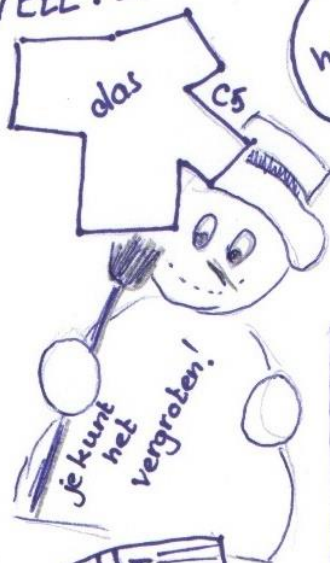
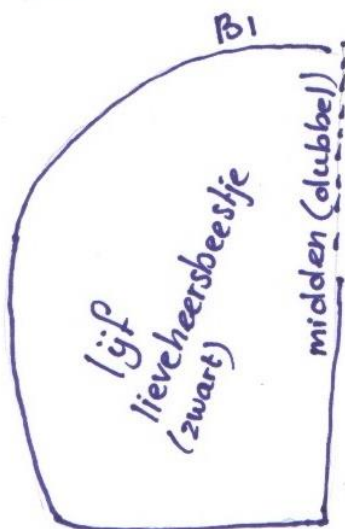
WINTERTIJD ...

...KNUTSELTijd

VEEL ...

Is de natuur gevaarlijk ?

Of de natuur gevaarlijk is, is een vraag die door de eeuwen heen gesteld is. Het is maar hoe je het bekijkt. In de prehistorie was de natuur extreem gevaarlijk. De mens, de rechtopstaande “aap”, moest wel rechtop staan, om de omgeving in de gaten te houden.

Het gevaar, grote prehistorische vleeseters, konden overal zijn. De mens gewapend met een primitieve houten speer was geen partij voor deze dieren. Daarom was deze mens alleen maar veilig in zijn grot en daar buiten “in de natuur” was het extreem gevaarlijk. Later in de middeleeuwen, was “buiten wonen”, in een boerderij, heel gevaarlijk. Je werd niet beschermd door de stadsmuren en de Schutterij. Buiten de stad verbleven de rovers en moordenaars, en ook de wilde dieren zoals beren, wolven en wilde zwijnen. Boerderijen werden als kleine burchten gebouwd om zich tegen de natuur te beschermen.

Nog later, in de industriële revolutie, was de natuur een plaats waar je industrie kon bouwen. De natuur werd gezien als een plaats van grondstoffen, zoals klei voor de baksteenindustrie, en ruimte voor zware industrie, zie het eiland de Beer tegenover Hoek van Holland. De natuur werd als waardeloos gezien en moest zo snel mogelijk van zware industrie worden voorzien.

Maar wat altijd gebeurt, er stonden toen mensen op die de natuur wilde beschermen. Deze actiegroepen werden al snel samen met hun natuur, een gevaar voor de “ECONOMIE”. Het grootkapitaal vond de natuur

(actiegroepen) een gevaar voor de VOORUITGANG en voor hun portemonnee. Onze economie heeft ons veel (soms te veel) goeds gebracht, maar dit is ten koste van het milieu gegaan. Nu is de natuur in gevaar en niet meer, of juist, de mensen.

Om ons voortbestaan veilig te stellen moeten we drastische maatregelen nemen om de planeet te redden. De CO₂ uitstoot moet omlaag en het gasgebruik moet sterk teruggebracht worden om te voorkomen dat de aarde te heet wordt.

We kunnen dus stellen dat de natuur zich tegen het misbruik van de aarde aan het verzetten is. De mensen vinden de natuur niet meer gevaarlijk, maar de aarde vindt de mens gevaarlijk en stelt zich daarom te weer. De aarde gebruikt daarvoor extreem zware stormen, stijgen van de zeespiegel, extreme droogte en mondiale ziekten. De aarde is veel sterker dan de mensen en zal daardoor uiteindelijk winnen.

Wat kunnen we doen om de aarde te vriend te houden? Zuinig met energie, de natuur beschermen en uitbreiden, vervuiling terugbrengen tot geen. Dat is gemakkelijk gesteld. Wie wil er nu terug naar de middeleeuwen?? Wie wil z'n SMARTPHONE kwijt?? Welke grootindustriële wil zijn bedrijf kwijt?? Welke miljonair z'n geld ??

Kijk naar het regeerakkoord: dat geeft alle groei aan de economie en ziet in de natuur (GroenLinks) een GEVAAR en die werd er snel uitgewerkt. Dus de natuur is weer de verliezer. Ook ons Staelduinse Bos heeft in het verleden aanvallen van de Cultuur gehad met het plan om het waardeloze Staelduinse Bos om te toveren in een winstgevende golfbaan.

Gelukkig heeft de toenmalige actiegroep, de voorloper van de vereniging “Vrienden van het Staelduinse Bos”, dit weten te voorkomen en dit fraaie bos, waar het grootste gevaar een tekenbeet is, weten te behouden.

Peter Adriaanse

[⇐inhoud](#)

Een tapperijtje in het Staelduin

Geregeld komen er bezoekers in d'Oude Koestel die na hun wandeling in het bos vragen of wij koffie en thee schenken. Omdat wij daarvoor geen professionele apparatuur hebben, moeten wij hen dan meestal teleurstellen met de mededeling dat ze wel terecht kunnen bij theeschenkerij De Bosrand aan de Staelduinlaan, waar ze van prima koffie en heel lekkere zelfgemaakte appeltaart kunnen genieten.

Bij onderzoek in het Historisch Archief Westland, waar ik als vrijwilliger werk, kwam ik in het Rechterlijk Archief van 's-Gravenzande- Sand-Ambacht (1550-1811) een verzoek om een drankvergunning tegen van Pieter de Wilde die in het Staelduin woonde.

Hij deelde "De Edele Agtbare Heeren Bailluw, Schout en Scheepenen der Hoge Heerlijkheid Zand Ambagt" eerbiedig mee dat het zijn vader Jan de Wilde, als pachter van de Staelduinen, sinds het jaar 1750 was toegestaan om wijnen, bieren en mol (een soort zwakalcoholisch bier) en verder allerlei soorten gedistilleerde wateren, met de "kleine maat", te tappen en te verkopen.

Nu hij in plaats van zijn vader pachter van de Staelduinen wordt, zou hij ook graag de tapnering van zijn vader voort willen zetten vanuit zijn huis op de Staelduinen met de verkoop van wijnen, bieren, mol en allerlei sterke dranken en gedistilleerd water. Op het verzoekschrift heeft vader Jan aangetekend dat hij er mee instemt dat zijn zoon zijn handeltje overneemt. Hij schrijft onder het verzoek namelijk dat dit verzoek met zijn

medeweten wordt gedaan. Op dit verzoekschrift besluiten de bestuurders van Sand-Ambacht op 23 december 1793 welwillend zodat zoon Pieter in zijn plaats kan treden.

Het Staelduin was in die tijd een afgelegen duingebied in een uithoek van 's-Gravenzande en door de slechte wegen moeilijk te bereiken vanuit Maassluis en Naaldwijk. De bewoners van het duin woonden ongeveer op de plek waar nu de Koestel staat en de woning van boswachter Spreen. Die plek is al ruim voor het jaar 1600 bewoond wat blijkt uit oude kaarten en daar gevonden aardewerk. Kennelijk kwam men 's avonds van omliggende boerderijen en dijkhuisjes regelmatig naar de woning van pachter De Wilde die dan een biertje tapte en een borreltje schonk. Dergelijke huiskamertapperijtjes kwamen in het buitengebied vaker voor. Mogelijk woonde De Wilde zelfs in de huidige boswachterswoning.

De huizen in het Staelduin, geschilderd door Aert Schouman in 1744 met op de achtergrond de Maas en de kerktoren van Den Briel

Aan het eind van de 19^e eeuw was er bij de boerderij in het Staelduin een uitspanning waar bezoekers wat konden gebruiken. De toenmalige boerin Van Koppen bakte er pannenkoeken die tot ver in de omtrek bekend waren en desgewenst genuttigd konden worden in het theeoepeltje op het hoge duin achter de boerderij. Dit duin was

rond 1860 opgehoogd om als uitkijkpost te dienen. Vanaf dat punt had men een prachtig uitzicht over de begroeiing van het Staelduin, de Bonnenpolders, de Maas en later de Nieuwe Waterweg. Vanaf 1913 werd de hoeve gepacht door Toon Weterings, die rond het bos een gemengd boerenbedrijf uitoefende. De familie Weterings zette de traditie voort en op het erf kwam een theeschenkerij waar de vermoeide bezoeker van een consumptie kon

genieten en uit kon rusten. Bekend is dat hiervan al snel door stadsbewoners die met rijtuigen kwamen gebruik gemaakt werd. Ook later werd de theeschenkerij van Weterings in het bos een populaire bestemming voor een uitje en regelmatig was het daar dan een drukte van belang.

Jan Dahmeijer

[← inhoud](#)

Verslag ledenvergadering “Vrienden van het Staelduinse Bos” op 1 juli 2017

Aanwezig 40 personen (zie presentielijst)

Afwezig met berichtgeving: : Jaap Haak, Karel Gort, Harja Luys, Toke Groenewegen, Dick Kok, Hans v.d. Meijs, Rita Hoogland, Tineke vd Berg, David Schilleman, Wim van Paassen, Gert Schoneveld, Irene Stokdijk en Rob Scherpenzeel, .

1. Opening door de voorzitter:

De voorzitter heet Cees de Winter welkom als nieuwe vrijwilliger.

In zijn openingswoord geeft de voorzitter aan dat het ZHL een tweetal grotere onderhoudsprojecten zal aanpakken. Er zal een parkeerterrein worden aangelegd bij de ingang van de Staelduinlaan. Er is ook een deel van het bos populieren. Deze worden doorgaans 30-40 jaar oud. Daarna worden ze slecht en kunnen een gevaar opleveren bij storm. Zij zullen voor een groot deel worden omgezaagd.

Wanneer dit gebeurt, weet de voorzitter nog niet, maar hij hoopt dat we tijdig worden geïnformeerd zodat we bij vragen van bezoekers daar op een goede manier antwoord op kunnen geven.

Daarnaast geeft hij aan dat de regelgeving voor evenementen is aangepast (lastiger). Dankzij de vindingrijkheid van Gerard Helmich heeft dit voor ons uiteindelijk weinig consequenties.

2. Notulen jaarvergadering 2016:

Geen opmerkingen.

3. Ingekomen post:

De secretaris heeft niets ontvangen dat voor deze vergadering bestemd is.

4. Jaarverslag penningmeester:

Omdat Rob afwezig is, licht de voorzitter het financieel jaarverslag toe. Er is een tekort van € 850,- Dit komt voornamelijk door de aanschaf van een nieuwe zaag (onderhoudscommissie) en een nieuwe maaimachine (tuincommissie). De uitgaven waren noodzakelijk.

Op de vraag waarom er voor de Paasspeurtocht voor 2017 €1000,- begroot is, terwijl er in 2016 slechts €296,- over was, antwoordt hij dat het in 2016 slecht weer was. Dus weinig deelnemers en weinig inkomsten. Dit jaar is goed verlopen.

In de balans is het bedrag van € 850,- onttrokken aan de post: vernieuwing inrichting.

5. Verslag kascontrolecommissie:

De kascontrole is uitgevoerd door Hylke de Graaf en Wil van Solingen.

De boekhouding is overzichtelijk en goed gevoerd en de banksaldi kloppen.

Er zijn enkele verbeterpunten aangegeven en de penningmeester kijkt of hij dit kan doorvoeren.

De kascontrolecommissie verzoekt dan ook de penningmeester decharge te verlenen voor de jaarrekening van 2016. Dat gebeurt met applaus.

Volgend jaar bestaat de commissie uit: Hylke de Graaf, Jos Verbeek en Janny Nederlof.

6. Jaarverslag secretaris.

De secretaris geeft een verslag van de activiteiten en werkzaamheden rond ons centrum in het afgelopen seizoen. Deze worden verder gepubliceerd in Staeltje Natuur van januari 2018.

7. Rondvraag:

In aansluiting op het jaarverslag wordt gevraagd wie er verantwoordelijk is voor het bos.

Antwoord: het Zuid-Hollands Landschap. Wel zijn er regelmatige contacten: zo is er een zeer regelmatig contact met Maarten (tuincommissie) en wordt daar veel uitgewisseld. In een meer formeel contact (2x per jaar) wordt er informatie uitgewisseld tussen ons bestuur en ZHL.

Soms worden door de tuincommissie hand- en spandiensten gedaan.

Verder is er de vraag om het ZHL te vragen om bij het plaatsen van nieuwe bordjes richting bezoekerscentrum er op te letten dat hierop het logo van de Vrienden van het Staelduinse Bos hoort te staan en ook onze naam.

Er wordt gevraagd om geld te reserveren voor het opzetten van dieren. Veel dieren die er nu staan zijn niet meer af te stoffen zonder te beschadigen.

Antwoord: soms worden dode dieren aangeboden. Kosten voor preparatie kunnen dan altijd betaald worden vanuit de begroting of via een incidenteel extra bedrag. Reserveringen hiervoor niet nodig.

Er is ons gevraagd of wij dit jaar meedoen met de monumentendag. Het thema is: Boeren, Burgers en Buitenlui.

Antwoord: Ja we doen mee. Er komt een fietstocht langs het bezoekerscentrum en we zullen langer open zijn.

8. Even na 15.00 uur sluit de voorzitter het vergaderdeel.

Na de vergadering geeft Kees een korte uitleg over Scouting in het bos.

Vanaf 1948 had Scouting in het bos een cursuscentrum. Dit was het voormalige Jachthuis. Daarnaast ook nog een kampeerterrein.

Vanwege Defensie moest het cursuscentrum sluiten en na de verkoop van het bos aan ZHL moest ook het kampeerterrein het bos uit.

In plaats daarvan kwam er een cursuscentrum (vanaf 1959) + kampeerterrein (vanaf 1970) aan de Maasdijk. Nu is er alleen nog het kampeerterrein.

Met een groot aantal vrijwilligers bezoeken we daarna het kampeerterrein.

[←inhoud](#)

Oorwurm

Oorwurmen zijn kruipende insecten. Ze hebben wel vleugels, maar ze vliegen zelden of nooit. Ze leven in plantendelen, bloemen, onder boomschors en onder bladeren. Ze zijn gevoelig voor uitdroging, dus ze zoeken het liefst vochtige plekjes op. Het zijn alleseters, dus ze eten zowel plantaardig als dierlijk materiaal.

Je herkent de gewone oorwurm aan de grote tang aan het achterlijf. Deze is voornamelijk bedoeld om af te schrikken, maar ze kunnen er ook mee knijpen. Je kan dat voelen, maar de oorwurm zal je er niet mee verwonden. Hij kan er ook niet mee steken, dus het ziet er wel eng uit, maar het is het niet.

De naam doet vermoeden dat ze in oren kruipen, maar dat doen ze niet. Ze hebben wel een voorkeur voor holletjes en spleetjes, maar oren vinden ze eigenlijk maar niks.

In Nederland kom je voornamelijk de gewone oorwurm voor. Deze is 10 tot 16 mm lang en is donkerbruin gekleurd.

Ze komen in onze omgeving in de schemering en 's nachts tevoorschijn, maar houden zich overdag zorgvuldig verborgen. In de winter kruipen ze wat dieper weg en houden een soort winterslaap.

In de zomer leven ze in groepen en paren in de herfst. Het vrouwtje zet in de winter de eitjes af en bewaakt dan deze eitjes. Als de eitjes uitkomen, blijven de jonge oorwurmen enige tijd bij hun moeder.

Allerlei insecteneters zien in oorwormen een lekker hapje, mede omdat ze niet giftig zijn. Omdat ze uitsluitend in vochtige omgevingen leven, worden oorwormen ook vaak aangevallen door schimmels. De gewone oorworm kan een behoorlijke kolonie bladluizen aan.

Bron: Wikipedia

[↩inhoud](#)

De bladluis

De bladluis heeft eigenlijk een heel triest bestaan:

Veel andere diertjes vallen hem aan,
Maar een bladluis vermenigvuldigt zich snel;
Dáárom overleven ze het wel.

Elk wijfje zal in haar drieweekse leven
Het daglicht aan vijftig dochters geven.

Na 8 à 10 dagen zorgen die al
Voor de toename van het bladluizental.

Bij de mieren voelen de luizen zich veilig,
Want voor een mier is de bladluis heilig.

Die diertjes scheiden honingdauw uit:
Een sap, dat voor mieren heel veel beduidt.

Ze leggen zelfs bladluizenkudden aan
Zo belangrijk voor hun voortbestaan.

Het ene dier helpt dus het andere dier;
“Geven en nemen”, dat zien we ook hier.

Bep Mast-Wennink

[↩inhoud](#)

Persbericht

Warm welkom in het Staelduinse Bos

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap werkt de komende periode aan de realisatie van een nieuwe entree van het Staelduinse Bos aan de Staelduinlaan in 's-Gravenzande. De verouderde parkeerplaats wordt opgeknapt en de militaire poort hersteld. Ook is er straks meer en betere informatie over het bos en het militaire verleden te vinden. Kortom een welverdiend en warm welkom bij de nieuwe entree voor het enige bos en grootste groengebied in het Westland.

“De entree aan de Staelduinlaan is verouderd en de verharding van de oude parkeerplaats in het bos is versleten en daarom toe aan een grondige opknabbeurt”, aldus regiohoofd Arjan van den Heuvel van Stichting Het Zuid-Hollands Landschap. “Wij willen de bezoekers een kwalitatief goede ontvangst bieden, een fijn bezoek aan de natuur begint immers bij de ingang van het gebied. Tegelijk verminderen wij de drukte en verkeersoverlast bij de entree aan de Oude Hooislag. De verwachting is dat de werkzaamheden in maart 2018 afgerond zijn.”

De renovatie van de entree van het Staelduinse Bos kan worden gerealiseerd dankzij een bijdrage van de gemeente Westland uit het Omgevingsfonds Westland en bijdragen van Fonds Westland, Stichting Arie Kuiper Fonds, een gift van de Past Rotarians en sponsoring door onze aannemers leveranciers. “Hierdoor wordt deze nieuwe entree echt van, voor en door de regio”, zegt van den Heuvel trots.

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap zorgt voor natuurgebieden in de drukste provincie van het land. Wij stellen natuur veilig door gebieden aan te kopen, te onderhouden en voor iedereen toegankelijk te maken. Dat doen we al sinds 1934! Dankzij de hulp van vele vrijwilligers, 50.000 Beschermers en bedrijfsvrienden maken we Zuid-Holland steeds een beetje mooier. Voor meer informatie over de mooie natuur en de prachtige landgoederen van Stichting Het Zuid-Hollands Landschap: www.zhl.nl.

Zuid-Hollands Landschap

Voor meer informatie kun je terecht bij:

Chris Mudde - Projectleider kuststreek, Via c.mudde@zhl.nl of 06 4791 2358

[↩inhoud](#)

Mieren

Mieren zijn de meest succesvolle insecten. Waar ze voorkomen zijn ze op de grond in elk geval de dominante insectensoort. In Nederland kennen we mieren, die hun nest onder de grond maken (bij voorkeur onder je terras) en mieren, die een groot nest maken van plantenresten, zoals dennennaalden. Deze laatste kom je natuurlijk in dennenbossen nog wel eens tegen.

Een mierenkolonie bestaat uit een koningin (soms een paar) en heel veel werksters. De werksters zijn allemaal vrouwtjes. Soms zijn er ook mannetjes, maar die zijn er alleen als het nest groot genoeg is. Samen met de nog niet bevruchte jonge koninginnen vliegen ze soms uit (ze hebben dan vleugels) en de uitgevlogen koningin sticht ergens anders een nieuwe kolonie. Na deze "bruidsvlucht" sterven de mannetjes en dat is een feest voor allerlei vogels.

De werksters zorgen er voor dat alles in de kolonie gebeurt, van verzorging van het nest en de larven tot het verzamelen van voedsel aan toe. Een bijzondere groep werksters zijn de verkenners. Dit zijn wat oudere werksters,

die op zoek gaan naar plekken, waar voedsel te vinden is. Als deze oudere werksters worden opgegeten of op een andere manier verdwijnen is dat geen erg groot verlies voor de kolonie, want ze zouden toch al snel sterven.

De mieren communiceren met elkaar door middel van geuren (feromonen). Mieren verdedigen zichzelf en hun nest door te bijten of te steken en dan mierenzuur in het wondje te spuiten. Dat is, zoals je waarschijnlijk wel eens hebt ervaren, behoorlijk pijnlijk. Je kunt de pijn wat verlichten met ammonia. Dat neutraliseert het zuur.

Bron: Wikipedia

[↩inhoud](#)

De mug, een kriebelbeestje

Het is nacht en je sliep zo lekker. Opeens hoor je zachtjes: "bzz, bzz" boven je hoofd. Je knipt je bedlampje aan en je kijkt om je heen. De mug, want dat is het, is nergens meer te zien. Je doet het lampje uit en dan.... Prik. Die pestkop is meestal een vrouwtje. De mannetjes zitten buiten. Die houden van

planten en niet van mensen. Mannetjesmuggen leven van plantensap. In de avond gaan ze dansen. Ze vliegen boven een struik omhoog en omlaag en weer omhoog. Dan komt er een vrouwtje. Eén van de mannetjes danst met haar. Samen gaan ze naar de grond en daar vrijen ze. Daarna wil

het vrouwtje bloed drinken, want dat heeft ze nodig voor haar eitjes. Die gaan dan groeien.

Ze vliegt naar je kamer en zoemt in het rond. Met haar lange snuit prikt ze je ergens en zuigt een druppeltje bloed. Dán kan ze eitjes leggen. Dat doet ze in het water. De eitjes drijven rond als een klein pakketje. Na een paar dagen komen de wurmpjes er uit. Het zijn dunne wriemeltjes met plukjes punkhaar. Ze hangen in het water met hun kop omlaag. Aan hun achterste zit een buisje. Dat steekt boven het water uit, net een snorkel.

Zo ademen ze. De wurmpjes van de mug heten larven. Na een paar weken wordt de larf een bolletje. Het eet niet, maar zwemt wel. Hij zwemt met zijn staart. In dat bolletje groeit een nieuwe mug. Daar zie je niets van tot op een dag het bolletje openscheurt. De jonge mug klimt er uit en gaat er bovenop zitten, anders verdrinkt hij. Als zijn vleugels hard zijn, vliegt hij weg.

In de lente en in de zomer vliegen de muggen vrolijk rond. Daarna gaan de mannetjes dood. De vrouwtjes niet, die schuilen voor de kou.

Een mug weet je altijd onder de dekens te vinden. Ze voelt je, ze ziet je en ze komt op je adem af. Ze houden van donkere kleuren. Als je geen last van ze wilt hebben, trek dan een wit nachtgewaad aan en was je voeten, want muggen houden van “tenenkaas”.

Bep Mast-Wennink

[↩inhoud](#)

Vliegen

Zoemen en brommen doen ze met hun vleugels, ruiken en voelen met de sprieten op hun kop, proeven en horen met de haartjes op hun pootjes. Vliegen hebben, net als de muggen, slechts één paar vleugels en geen 2 paar, zoals de meeste insectensoorten. De oorspronkelijke achtervleugels zijn veranderd in een paar knotsvormige organen, de vliegkolfjes of halters, die voor het evenwicht tijdens de vlucht zorgen. Een gewone huisvlieg leeft 19 – 30 dagen.

Bron: Wikipedia

De gewone huis- of kamervlieg staat bekend als verspreider van ziekten, zoals dysenterie en tyfus. De vliegen voeden zichzelf met uitwerpselen, half vergane plantaardige resten, kadavers en menselijke etenswaren. De witte eitjes worden op deze stoffen gelegd en komen binnen 8 uur uit. Vaak ziet men vliegen bezig met het tegen elkaar wrijven van hun pootjes, teneinde aangebrachte stof te verwijderen. Aan hun poten zitten vaak bacteriën, die ons voedsel besmetten.

[↩inhoud](#)

Spinnen

Een spin kan mooie lange draden spinnen. Van die draden maakt ze een wiel. Fietsen doet ze niet, maar dat wiel is een wielweb om een prooi te vangen. De draad komt uit het achterwerk van de spin. Ze hangt een paar draden tussen de takken. Dan maakt ze de spaken en daarna de draden. Sommige draden zijn kleverig, maar de spin heeft vet onder haar pootjes en plakt dus niet vast. Vliegen en muggen wel.

De spin wacht vlak bij het net onder een blaadje. Dat is haar huis. Al heeft ze ogen, ze is zo kippig als wat! Toch weet ze precies wat er in het web gebeurt. Dat ziet ze niet, dat voelt ze.

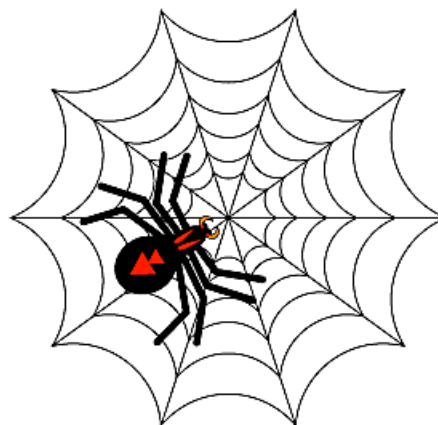
Er loopt een draad van het web naar haar huis, een soort telefoonlijn.

“Ring”, de draad trilt, “etenstijd”!!

De spin rent haar web in. De prooi spartelt en trekt, maar de spin draait een draad om het slachtoffer. Ook bijt ze hem met wat gif. Dan sleept ze de prooi mee naar huis en zuigt hem leeg. Harde stukken laat ze liggen.

De kruisspin is het gulzigst. Elk beestje valt ze aan, zelfs haar eigen familie. De mannetjes willen vrijen, maar hoe pakken ze dat aan? Heel voorzichtig. Het mannetje tokkelt op een draad van het wiel, net alsof hij de harp speelt. Dat vindt het wijfje mooi. Hij mag bij haar komen, maar moet daarna rennen voor zijn leven.

In een spleet zie je soms een geel watje. Daarin zitten de eitjes van de kruisspin. Na de winter komen de spinnetjes uit. Ze klimmen naar het topje van een grasspriet en maken daar een draad. De wind neemt de draad mee met het spinnetje er aan vast. Als een ballon aan een draadje zweeft het door de lucht. Ergens ploft het spinnetje neer en daar gaat hij wonen. Een spin, die groeit, krijgt telkens een nieuw vel.

Spinnen worden zelf ook gegeten, kikkers zijn er dol op. Soms ontvlucht de spin en breekt er een poot af. Krijgt ze een nieuw vel, dan krijgt ze ook een nieuwe poot.

BMW

[↩inhoud](#)

De libel

Waterjuffer

Zo'n 900 miljoen jaar geleden vlogen de prehistorische libellen met een vleugelwijdte van 75 cm door de bossen. In onze tijd is de atlasvlinder met een vleugelspanwijdte van 25 cm het grootste insect. De libel werd in vervlogen tijden de “naald van de duivel” genoemd. Als je

jokte, kwam de libel naar je toe en met haar naald naaide ze je lippen aan elkaar, zodat je nooit meer kon jokken.

De libel, dat sierlijke insect, vliegt het snelst van alle insecten. Hij kan ook achteruit vliegen. Met zijn pootjes vormt hij als het ware een mandje en daarin verschalkt hij al zwevend zijn buit.

De eitjes, soms meer dan duizend, worden in het water gedeponereerd. De jongen verblijven daar enkele jaren. Het jagen op prooi is hen aangeboren. Hun onderlip is uitschuifbaar. Hij zwemt, kruipt en ligt op de loer. Ziet hij een prooi, dan schiet zijn lip vooruit en...kip ik heb je! Op zekere dag kruipt hij uit het water en gaat vervellen en wordt dan een schitterende libel.

Bron: Wikipedia

[↩inhoud](#)

Gezocht: nieuwe vrijwilligers voor onze vereniging

Gastheren en gastvrouwen voor de balie

Tijdens de openingstijden van de Koestal zitten er steeds vrijwilligers achter de balie. Zij ontvangen de bezoekers, maken hen wegwijs in het centrum, helpen met vragen.

Wij zoeken versterking voor deze taak: nieuwe gastheren en gastvrouwen voor het bezoekerscentrum. In onderling overleg wordt een rooster opgesteld, de een komt vaak, de ander wat minder, iedereen is welkom. Kennis van de natuur is niet direct noodzakelijk, u kunt bezoekers altijd naar onze bibliotheek verwijzen.

Begeleiders voor de schoolexcursies (wandelingen en GPS-tochten)

Wij zoeken begeleiders, die het leuk vinden om met een groep kinderen van de groepen 3 en 4, het bos te verkennen door middel van vragen en opdrachten, wandelend langs twee vastgestelde routes. De excursie voor deze jongere groepen is vooral op "beleving" gericht, kennis van natuur is nog niet zo belangrijk. Nieuwe begeleiders zullen na een informatief gesprek en een of meerdere keren meelopen, zelfstandig met een groep van 10 tot 15 kinderen rondgaan door het bos.

Voor de GPS-excursies zoeken we begeleiders, die groepjes kinderen (groep 7 en 8) het bos in sturen met een GPS apparaat. De groepjes gaan zelfstandig, na het gezamenlijk opstarten van de GPS-apparaten, het bos in op ontdekkingsreis en keren pas terug als alle opdrachten zijn vervuld en alle vragen zijn beantwoord.

De werkzaamheden bestaan uit het (doen) opladen van de batterijen, het kalibreren van de apparaten en het begeleiden van de excursie vanuit de Koestal, dus het ontvangen van de groepen, telefoonwacht als iedereen buiten is en daarna de apparatuur weer opbergen.

Specifieke kennis van de natuur is niet nodig voor deze taken. Wel: beschikbaar zijn op schooldagen en het leuk vinden om met kinderen om te gaan.

Contact opnemen

Lijkt het u leuk om één van deze taken te doen? Stuur dan een mailtje naar staelduinsebos@hotmail.com als onderwerp "vrijwilliger worden", uw naam, telefoonnummer en verdere gegevens. Dan nemen we contact met u op.

[↩ inhoud](#)

Tentoonstellingscommissie

In de komende maanden is er op de zolder in d'Oude Koestal een nieuwe wisseltentoonstelling te zien. Deze gaat over sporen. We bekijken hoe we in zomer en winter kunnen zien welke dieren er vóór ons geweest zijn. We besteden aandacht aan sporen op de grond, zoals pootafdrukken en vraatsporen. Er zijn natuurlijk gemakkelijk herkenbare sporen, zoals de pootafdrukken van konijnen of hazen, maar ook wat minder makkelijk te herkennen sporen, zoals een wildwissel, een paadje door de begroeiing, waar de dieren langs lopen.

Al een beetje nieuwsgierig geworden? Kom dan gauw eens kijken in het bezoekerscentrum.

Gerrit Keizer

[↩ inhoud](#)

Midwinterhoornblazers zoeken versterking.

Op zondag 18 december stonden de Westlandse Midwinterhoornblazers weer in het Staelduinse Bos. Het was rustig weer, dus het oer-geluid van de houten hoorns was goed te horen door het bos. De 10 blazers gaven het geluid als het ware aan elkaar door. Ze lieten ieder op zijn beurt een melodie horen.

In 1993 lieten de Westlandse Midwinterhoornblazers hier voor het eerst hun bijzondere klanken horen. Slechts één keer in alle jaren werd het blazen afgelast wegens sneeuwval, dus dit jaar was het de 24e uitvoering van deze groep in ons bos. Deze traditie uit Twente heeft zo een vast plekje gekregen in de Westlandse adventstijd.

Maar ... de blazers van het eerste uur zijn inmiddels wel 24 jaar ouder geworden. Zij zoeken dus dringend naar nieuwe leden, die deze muziek willen leren maken. Er zijn voldoende (zelfgemaakte !) instrumenten beschikbaar, wie komt ze gebruiken?

Enig muzikaal gevoel is wel prettig, veel van de huidige blazers bespelen ook een ander blaasinstrument. Oefenen binnenshuis kan het hele jaar, maar de uitvoeringen zijn uitsluitend in de Adventstijd.

Wilt u proberen of midwinterhoornblazen iets voor u is? Laat het ons weten op staelduinsebos@hotmail.com of neem direct contact op met Henk Zegwaard, tel. 010-5918521.

[←inhoud](#)

Agenda 2018

Voor zover nu bekend zijn dit hier de geplande activiteiten en films

januari, film van de maand		"Het jaar van de Waard" Deze film stond in het kader van het 75 jaar bestaan van het buitendijkse natuurgebied "De Waard", dat is ontstaan na de afsluiting van de Afsluitdijk. (20 min.)
medio januari - zomer		Wisseltentoonstelling "Sporen". Hoe kan je zien welke dieren er voorkomen, zonder dat je ze ziet?
februari, film van de maand		"Reeënsprongen" Interessante film over de ontwikkeling van het Ree in Nederland (15 min.)
zondag 4 februari	14:00 u	Publieksexcursie Knoppenwandeling *)
maart, film van de maand		"De verborgen wereld van de Strabrechtse heide" Ten Z.O. van Eindhoven ligt dit prachtige en grootste heidegebied van Noord-Brabant. (17 min.)
april, film van de maand		"Vier jaargetijden in het Zwiilbrocker venn" Een natuureservaat vlak over de Duitse grens bij Groenlo. Hier leven sinds de jaren tachtig verschillende soorten flamingo's. (20 min.)
maandag 2 april	starten: 11:30 -15:00	Paasspeurtocht, deelname € 2,50 (prijs onder voorbehoud)
zondag 8 april	08:00 u	Publieksexcursie Vogelwandeling *)
mei, film van de maand		"Het intieme leven van de Dagvlinder" Een film van de Vlinderstichting, waar we op een bijzondere manier kennis maken met de vlinders in Nederland. (18 min.)
zondag 10 juni	14:00 u	Publieksexcursie Zomerwandeling *)
juni, film van de maand		"Het Drentse landschap?" Een nog steeds actuele film uit 2002 over de geschiedenis van het Drentse landschap. (9 min.)
zondag 30 september	14:00 u	Publieksexcursie Herfstwandeling *)
herfstvakantie in oktober	13:00-16:00	extra openen op de weekdays
zondag 16 december	13:30 u 14:00-15:30	Publieksexcursie Midwinterwandeling *) Midwinterhoornblazen in het bos

*) Voor de excursies graag opgeven bij Fam. v. Drongelen, tel. 0174-631427 of per e-mail aatendiek@gmail.com.

Deelname aan excursies is gratis, maar een gift na afloop wordt erg op prijs gesteld.

[←inhoud](#)

Informatie Vereniging "VRIENDEN VAN HET STAELDUINSE BOS"

BESTUUR

Voorzitter	G. Keizer
Secretaris	C.D. Hendriks
Penningmeester	R. van Scherpenzeel
Algemeen leden	M. Aalbrecht D. van Drongelen-Sevenhuijsen J.M. Storm-Paalvast L. Veenstra

Bezoekerscentrum	d'Oude Koestal in het Staelduinse Bos Peppellaan 4, 2691 ND 's-Gravenzande	0174-417 351
-------------------------	---	--------------

Internet	www.hetstaelduinsebos.nl www.facebook.com/hetstaelduinsebos
-----------------	---

Alg. informatie en afspraken groepen	D. van Drongelen of e-mail naar aatendiek@gmail.com	0174-631 427
---	---	--------------

Correspondentieadres	C.D. Hendriks, v. Houtenstraat 2, 2672 DP Naaldwijk	
Redactieadres	G. en E. Keizer, Riemtale 2, 3155 ND Maasland	010-5925 298
Ledenadministratie	E. Keizer, Riemtale 2, 3155 ND Maasland	010-5925 298
E-mail	staelduinsebos@hotmail.com	

U steunt ons vanaf minimaal € 7,50 per jaar, extra giften hierbij zijn zeer welkom.
Het lidmaatschap loopt van 1 januari t/m 31 december. Als u lid wordt na 1 oktober bent u automatisch lid voor het volgende jaar. Opzeggen kan per e-mail of schriftelijk voor 1 november, anders loopt het lidmaatschap automatisch door in het volgend kalenderjaar.

Bankrelatie	IBAN: NL02 ABNA 0476 891 809 t.n.v. ver. Vrienden van het Staelduinse Bos	BIC: ABNA NL2A Honselersdijk
--------------------	--	---------------------------------

De Belastingdienst heeft de vereniging aangewezen als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
Schenken, giften en nalatenschappen zijn voor u fiscaal aftrekbaar en de vereniging heeft geen belasting te betalen over het binnengekomen bedrag.

Alle informatie vindt u op onze website bij www.hetstaelduinsebos.nl/contact.html#ANBI

RSIN/Fiscaal nummer ANBI: 8137.44.519	K.v.K.no. 40397221
---------------------------------------	--------------------

Eigenaar van het bos	Stichting Het Zuid-Hollands Landschap Oude Delft 116, 2611 CG Delft www.zuidhollandslandschap.nl	010-272 2222 e-mail: info@zhl.nl
-----------------------------	--	--

Beheerder Staelduinse Bos	F. Spreen, Peppellaan 2, 2691 NG, 's-Gravenzande (kantoor bos 06-5177 3176)
--------------------------------------	--

Regiokantoor Kuststreek	Monsterseweg 162, 2553 RM Den Haag (bezoek alleen op afspraak)	070-397 4981 e-mail: regio-kuststreek@zhl.nl
------------------------------------	---	--

Rooster zittingsperioden bestuur	gekozen
1. G. Keizer	11-07-2009
2. C.D. Hendriks	11-07-2009
3. D. van Drongelen-Sevenhuijsen	26-06-2010
4. R. van Scherpenzeel	30-06-2012
5. M. Aalbrecht	06-07-2013
6. J.M. Storm-Paalvast	06-07-2013
7. L. Veenstra	11-07-2015

